

CONFERINȚA EPISCOPILOR DIN ROMÂNIA

Str. Diligenței nr. 24, sector 3, 031555 - București, România
Tel. / Fax: +40 31 4361250 • E-mail: secretariat@episcopat.ro • www.biseriacatolica.ro

REGULAMENT PENTRU ADMINISTRAREA BUNURILOR ECLEZIASTICE

I. INTRODUCERE

1. Pentru a-și desfășura misiunea, Biserica are nevoie de mijloace de natură economică. Conciliul al II-lea din Vatican, vorbind despre această necesitate, în documentele conciliare stabilește scopurile și autoritatea care îi revine Bisericii în dobândirea, posesia, administrarea și înstrăinarea bunurilor.
2. Sunt *bunuri ecleziastice* (can. 1257 § 1) acelea care aparțin Bisericii universale, Scaunului Apostolic și altor persoane juridice publice în Biserică (Dieceza, Seminarul, Institutul diecezan pentru Întreținerea Clerului, parohia și fundația de binefacere). Toate celelalte bunuri care aparțin persoanelor juridice private nu sunt bunuri ecleziastice și sunt reglementate de statutele proprii (can. 1257 § 2 CIC).
3. Biserica poate să dobândească bunuri materiale în toate modurile juste conforme cu dreptul fie natural, fie pozitiv, care sunt permise altora (can. 1259 CIC).
4. Administrarea bunurilor materiale temporale este una dintre cele mai delicate activități, nu numai în sine cât mai ales pentru consecințele sale. Un mod incorect de a trăi legătura cu bunurile materiale temporale poate să comporte pentru Biserică riscul de a compromite și de a dăuna credibilității sale. Administrarea bunurilor materiale temporale se întemeiază pe **dreptul patrimonial al Bisericii**, așa cum este stabilit în can. 1254 § 1, care este exercitat, conform actualei legislații canonice, față de **diferitele tipologii de bunuri temporale care, dacă sunt încredințate în mod legitim unei persoane juridice publice ca dotă permanentă**, constituie patrimoniul său stabil (cf. can. 1291):
  - bunuri mobile și imobile (cann. 1270; 1283, nr. 2; 1285; 1302 § 1; 1305);
  - drepturi reale și personale (can. 1270);
  - lucruri sacre, destinate cultului (cann. 1171; 1269);
  - lucruri prețioase, prin valoare intrinsecă, artistică sau istorică (can. 1292 § 2 și can. 638 § 3);
  - lucruri votive (can. 1292 § 2 și can. 638 § 3);
  - bunuri fiduciare (can. 1302; bunuri pe care o persoană – cleric, călugăr și laic – primește, fie cu act între vii fie cu testament, cu misiunea de a le folosi pentru scopuri religioase sau ecleziale);
  - bunurile culturale (can. 1283, nr. 2; bunuri care în vreun fel dau mărturie despre cultura inspirată de credință).

Acest drept – trebuie remarcat acest lucru – are sens numai în strânsă legătură cu propriile scopuri urmărite de unica Biserică a lui Cristos (can. 1254 § 2), motiv pentru care rezultă că proprietatea de bunuri temporale destinate pentru scopuri străine misiunii proprii a Bisericii (de exemplu, finalități pur comerciale și/sau financiare), sau și pentru scopuri nenesesare sau inutile, nu este legitimă și nici nu se justifică în niciun mod.

II. ADMINISTRAREA BUNURILOR ECLEZIASTICE

5. Administrarea bunurilor ecleziastice este o datorie importantă. Ea cuprinde toate actele care sunt îndeplinite în numele Bisericii, conform spiritului legilor sale, asupra unui bun temporal sau un ansamblu de bunuri, care au ca scop utilizarea, păstrarea și fructificarea lor, percepând roadele și folosindu-le conform scopurilor Bisericii însăși.
6. „Organele” care administrează bunurile ecleziastice sunt:
  - a. Romanul Pontif – administrator suprem al bunurilor temporale;
  - b. Ordinarii, cărora le revine înainte de toate în administrarea bunurilor ecleziastice funcția de a supraveghea (can. 1276 § 1), de a orândui întregul ansamblu în limitele dreptului universal și particular (can. 1276 § 2), precum și funcția de înlocuire pentru unele cazuri speciale (can. 1279 §§ 1-2);
  - c. Administratorii nemijlociți ale diferitelor persoane juridice, atât individuali (de exemplu, parohii), cât și colegiali (de exemplu, capitlurile catedralelor) și administratorii tehnico-executivi (de exemplu, economul).
7. Referitor la activitatea administratorilor, Codul de Drept Canonic cunoaște două tipuri de administrare:
  - administrare ordinară
  - administrare extraordinară.

A. Administrarea ordinară a bunurilor

9. Actele de administrare ordinară a bunurilor intră în atribuția administratorului titular conform competențelor sale.
10. Administrarea ordinară se referă la toate actele necesare și utile referitoare la bunurile patrimoniale ale unei persoane juridice publice, care **să nu modifice substanțial stabilitatea patrimoniului său**, dar care să asigure funcționarea zilnică a persoanei juridice însăși și obținerea scopurilor sale specifice.

Aceste acte, care se referă la exigențele unei administrări corecte a bunurilor ecleziastice, pot să fie îndeplinite de administratori (econom, paroh, etc.) fără recurgerea prealabilă la autoritatea superioară:

  - a. să vegheze ca bunurile în orice mod să nu fie distruse sau să sufere daune, stipulând în acest scop garanții corespunzătoare împotriva riscurilor (cf. can. 1284 § 2, nr. 1);
  - b. folosirea bunurilor deja existente conform scopurilor și misiunii Bisericii (cf. can. 1284 § 2, nr. 4);
  - c. administrarea înțeleaptă a cheltuielilor aprobate în bilanțul preventiv anual, plata salariilor, plata cheltuielilor continue, a impozitelor, a încălzirii, a curentului electric, plata facturilor și chitanțelor, etc.;
  - d. buna organizare a lucrărilor;
  - e. respectarea atentă a normelor prescrise de dreptul canonic și civil și a dispozițiilor stabilite de fondator sau donator sau de autoritatea legitimă (cf. can. 1284 § 2, nr. 3). Îndeosebi, să se respecte cu atenție legislația civilă în materie de contracte de muncă (cf. can. 1286, nr. 1 și can. 22);
  - f. fructificarea bunurilor care, după natura lor, aduc profit; perceperea profitului la timpul corespunzător și folosirea sa oportună după voința fondatorului sau donatorului sau după prescripțiile normelor legitime (cf. can. 1284 § 2 nr. 4); vinderea recoltelor agricole;

- g. închirierea bunurilor imobile cu valoare mai mică, referitoare la fructificarea lor, care să nu depășească perioada temporală de 9 ani; actele care au ca scop să asigure cultivarea și productivitatea pământului;
  - h. asigurarea materialelor consumabile necesare pentru instituții sau pentru activitatea lor economică, investiții cu o valoare mai mică și stipularea de contracte de asigurare;
  - i. ocrotirea proprietății patrimoniale dobândite de Biserică în forme valide din punct de vedere civil (cf. can. 1284 § 2 nr. 2).
11. În toate aceste acte, administratorii au un ajutor valabil și trebuie să respecte, așa cum este stabilit de către drept, principiile și criteriile contabilității (**inventar și registru de venituri și cheltuieli** – cf. can. 1283, nr. 2; can. 1284 § 2, nr. 7) și ale bilanțului stării patrimoniale a persoanei juridice publice pe care o administrau (**plan anual de venituri și cheltuieli** – cf. can. 1284 § 3; can. 1284 § 2, nr. 8).
12. Se menționează că, pentru administrarea ordinară a patrimoniului stabil al unei persoane juridice publice, administratorii îndeplinesc acte invalide atunci când depășesc limitele și modalitățile lor, fără permisiunea scrisă (autorizarea) Ordinariului (cf. can. 1281 §§ 1-2). În afară de asta, tot în cadrul administrării ordinare, se menționează că Episcopul diecezan **trebuie să asculte** părerea Consiliului pentru Probleme Economice și a Consiliului Consultanților atunci când îndeplinește acte administrative care, **în raport cu situația economică specială** a diecezei, **sunt de importanță mai mare** (cf. can. 1277).

B. Administrarea extraordinară a bunurilor

13. Revine Conferinței Episcopale să determine care acte trebuie considerate ca fiind de administrare extraordinară (cf. can. 1277). Însă, aceste decrete ale Conferinței Episcopale nu obțin forță obligatorie dacă nu sunt promulgate în mod legitim, după ce au fost autorizate de Scaunul Apostolic (cf. can. 455 § 2). Modul de promulgare și timpul în care decretele dobândesc forță obligatorie sunt determinate de aceeași Conferință Episcopală (cf. can. 455 § 3).
14. Actele de administrare extraordinară, **diferite** de înstrăinări de bunuri legitim anexate patrimoniului stabil și de afaceri care pot să înrăutățească starea patrimonială a persoanei juridice (vezi Regulament la nr. III), **pentru fiecare dieceză și persoană juridică administrate direct de Episcopul Diecezan, sunt determinate după cum urmează de Conferința Episcopală, conform can. 1277:**
- a. înstrăinarea de bunuri imobile, **diferite de cele care constituie prin anexare legitimă patrimoniul stabil al persoanei juridice publice**, cu valoare mai mare decât suma minimă fixată de Conferința Episcopală;
  - b. dobândirea de proprietate a cărei valoare **este mai mare decât suma minimă deliberată de Conferința Episcopală în prezentul Regulament;**
  - c. executarea de lucrări de construcție cu valoare **mai mare decât suma minimă deliberată de Conferința Episcopală în prezentul Regulament;**
  - d. restructurarea sau întreținerea extraordinară a unui edificiu existent sau cumpărat cu o valoare **mai mare decât suma minimă deliberată de Conferința Episcopală în prezentul Regulament;**
  - e. contractarea sau prestarea unui credit, sau a unui angajament de garanție pentru creditul însuși, a cărui valoare **este mai mare decât suma minimă deliberată de Conferința Episcopală în prezentul Regulament;**
  - f. fondarea unui cimitir.

La actele de administrare extraordinară menționate, determinate de Conferința Episcopală, trebuie adăugată, **conform can. 1297**, locația de bunuri mobile sau imobile cu un contract pentru un timp mai mare de 9 ani. Pentru validitatea acestor acte de locație este necesară măsura Episcopului Diecezan, cu consimțământul Consiliului pentru Probleme Economice și al Colegiului Consultanților. Nu se cere permisiunea Sfântului Scaun, **afară de cauză în care acțiunea nu face parte din prevederea din can. 1295 privind elementele concrete care o caracterizează (în răutățirea situației patrimoniale împreună cu valoarea estimată a binelui care depășește suma maximă stabilită de Conferința Episcopală – vezi Regulament la nr. III).**

15. Actele de administrare extraordinară determinate ca mai sus de Conferința Episcopală revin Episcopului Diecezan, **cu consimțământul** Consiliului pentru Probleme Economice și al Colegiului Consultanților, care este necesar pentru validitatea actelor menționate (cf. can. 1277). Este de datoria economului diecezan să le pună în executare (cf. can. 494 § 1 și § 3).
16. În cazul persoanelor juridice publice, supuse puterii de conducere a Episcopului Diecezan, precizarea actelor de administrare extraordinară, atunci când ele nu sunt stabilite de statutele persoanei juridice, revine Episcopului Diecezan, conform can. 1281 § 2. Revine celui care conduce nemijlocit persoana să le îndeplinească, după ce a obținut în prealabil permisiunea scrisă a Ordinariului competent, conform can. 1281 § 1. Totuși, luând în considerare oportunitatea de a avea un criteriu uniform pentru toate Diecezele în această materie, este invitat fiecare Episcop Diecezan să determine cel puțin **înstrăinarea de bunuri atât imobile cât și mobile, care constituie prin anexare legitimă patrimoniul stabil al persoanei juridice, și celelalte acțiuni care pot să în răutățesc starea sa patrimonială, cu valoare mai mică decât suma minimă fixată de Conferința Episcopală în prezentul Regulament.**

III. ÎNSTRĂINAREA BUNURILOR ECLEZIASTICE, CARE CONSTITUIE PATRIMONIUL STABIL¹ AL UNEI PERSOANE JURIDICE ȘI CELELATE ACȚIUNI CARE ÎNRĂUȚESC STAREA PATRIMONIALĂ

17. **În sens propriu, înstrăinarea** este acel act juridic prin care este cedată, din voință liberă, prin vindere, donare sau schimb, proprietatea bunurilor mobile sau imobile sau a drepturilor care aparțin, **conform can. 1291**, patrimoniului stabil al unei persoane juridice publice, a cărei valoare depășește suma fixată de Conferința Episcopală.
18. **În sens mai larg, care este înțeles în legislația canonică, înstrăinarea** se extinde la orice act, operațiune sau acțiune care, deși nu cedează proprietatea de bunuri mobile sau imobile, poate modifica sau prejudicia situația patrimonială a unei persoane juridice publice. Suntem în cazul prevăzut de can. 1295, prin care pot exista acțiuni juridice oneroase cu care se cedează sau se acceptă avantaje care în răutățesc situația patrimonială. Se pot aminti ca exemplu și în general: închirierea, zălogul, ipoteca, fondarea unei servituți, emfiteoza², concesiunea, obligația de plată pentru renta viageră sau acceptarea de a fi garant, acceptarea sau renunțarea de donații sau de moșteniri.

¹ Patrimoniul stabil al persoanei juridice publice este constituit din acele bunuri mobile și imobile pe care autoritatea competentă le declară astfel prin anexare legitimă. Anexarea legitimă este un act de administrare extraordinară (cf. can. 1281 §§ 1-2) și trebuie dovedită. Se propune ca bunurile care constituie patrimoniul stabil să fie semnalate sau prezentate separat în inventarul persoanei juridice ecleziastice.

² Emfiteoza este cedarea dreptului de folosire a unui teren (agricol) pentru o perioadă foarte lungă (99 ani), cu plata unei locații.

19. Cu referință la cele expuse în nr. 17-18 din Regulament, Conferința Episcopală, conform can. 1292 § 1 deliberează, cu scopul de a determina care este autoritatea competentă pentru a acorda permisiunea pentru validitatea înstrăinărilor de bunuri care constituie patrimoniul stabil și a acțiunilor care pot înrăutăți starea patrimonială a unei persoane juridice publice, că **suma minimă este de respectiv € 100.000** (o sută de mii de euro) **și cea maximă de respectiv € 1.000.000** (un milion de euro).
20. Din cele deliberate rezultă că, pentru validitatea înstrăinărilor de bunuri care constituie patrimoniul stabil (cf. can. 1291) și a acțiunilor care pot înrăutăți starea patrimonială a persoanei juridice (cf. can. 1295) **cu valoare cuprinsă între suma minimă și suma maximă**, este necesar, în virtutea can. 1292:
- pentru Dieceze și pentru celelalte persoane juridice administrate de Episcopul Diecezan (cf. can. 1277): decretul Episcopului Diecezan cu consimțământul Consiliului pentru Probleme Economice și al Colegiului Consultanților și al celor care au un interes ocrotit juridic cu privire la obiectul acțiunii;
  - pentru persoanele juridice supuse Episcopului Diecezan (capitluri, parohii, biserici, seminarii diecezane, asociații publice de credincioși, fundații, etc.): permisiunea Episcopului Diecezan cu consimțământul Consiliului pentru Probleme Economice și al Colegiului Consultanților și al celor care au un interes ocrotit juridic cu privire la obiectul acțiunii;
  - pentru persoanele juridice care nu sunt supuse Episcopului Diecezan (de exemplu, seminarii interdiezane, asociații și fundații înființate de Sfântul Scaun sau de Conferința Episcopală): permisiunea autorității competente determinate în normele statutare (cf. can. 1292 § 1);
  - institutele de viață consacrată și societățile de viață apostolică de drept pontifical nu sunt ținute să ceară permisiunea de la Ordinariul Diecezan. Permisiunea le este acordată de Superiorul competent și, dacă e cazul, de Sfântul Scaun (cf. can. 638 § 3).
21. Pentru validitatea aceluiași acte **cu valoare care depășește suma maximă stabilită de Conferința Episcopală**, se cere de asemenea permisiunea Sfântului Scaun (cf. can. 1292 § 2).
- Aceeași permisiune este cerută pentru:
- înstrăinarea de *ex voto* donate Bisericii;
  - înstrăinarea de obiecte prețioase cu valoare artistică sau istorică;
  - înstrăinarea și transferarea definitivă de relicve însemnate și de imagini care într-o biserică sunt cinstite de mare evlavie populară (cf. can. 1190 §§ 2-3).
- Permisiunea acordată de Sfântul Scaun constituie mereu certificare a existenței permisiunii și a consimțământului despre care vorbește can. 1292 § 1 și can. 638 §§ 3-4.
22. Pentru validitatea aceluiași acte **cu valoare mai mică decât suma minimă stabilită de Conferința Episcopală**, precum și pentru înstrăinarea de bunuri care nu fac parte din patrimoniul stabil al unei persoane juridice, pot să fie permisiuni prevăzute de izvoare normative diferite, cum ar fi decretul general al Episcopului Diecezan, conform can. 1281 § 2, sau normele statutare ale persoanei juridice însăși.

23. În sfârșit, este oportun de a ține cont că:

- a. pentru înstrăinarea bunurilor, despre care se vorbește la can. 1291, precum și orice altă acțiune administrativă, despre care se vorbește la can. 1295, sunt cerute câteva condiții pentru liceitatea sau legitimitatea lor, conform can. 1293:
  - demonstrarea motivului just;
  - prezentarea unei evaluări scrise;
- b. apoi când se cere permisiunea pentru a înstrăina bunuri divizibile, trebuie declarate pentru validitate, părțile lor înstrăinate anterior (cf. can. 1292 § 3). Se consideră bunuri divizibile acelea care pot fi despărțite de trunchiul restant la care aparțin, chiar dacă ele constituie unitate imobiliară autonomă prin natura sa indivizibilă;
- c. în cazul oricărui act administrativ juridic – inclusiv și închirierea – trebuie să se stipuleze mereu contracte în scris și trebuie să se respecte, în afară de normele din Dreptul Canonic, și cele din Dreptul Civil (cf. can. 1290). De aceea, îndeplinind acte administrative juridice, se recomandă cu putere să se utilizeze consultanța persoanelor experte în economie, în Drept Canonic și Drept Civil.